

• **30 rocznica śmierci Bolesławy Kaweckiej-Star-machowej (26 IX 1902–22 VIII 1965)**, badaczki grzybów, ur. w Jaworznie, zm. w Krakowie, absolwentki Uniwersytetu Jagiellońskiego, nauczycielki, asystentki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, autorki opracowań dotyczących palinologii i grzybów, m.in. *Grzyby pasożytnicze Tatry* (1963).

• **25 rocznica śmierci Władysława Szafera (23 VII 1886 – 16 XI 1970)**, fitogeografa i paleobotanika, jed-

nego z najwybitniejszych uczonych polskich i organizatorów nauki, współtwórcy ochrony przyrody w Polsce i na świecie, absolwenta Uniwersytetu Wiedeńskiego i Lwowskiego oraz Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu, profesora Wyższej Szkoły Lasowej we Lwowie oraz Uni-

wersytetu Jagiellońskiego, rektora UJ, długoletniego dyrektora Instytutu Botaniki i Ogrodu Botanicznego UJ, współzałożyciela Krakowskiego Oddziału PAN, założyciela (w 1953 r.) i długoletniego dyrektora Instytutu Botaniki PAN, twórcy (w 1952 r.) Zakładu Ochrony Przyrody PAN (obecnie – Instytut Ochrony Przyrody PAN), współtwórcy Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz wielu parków narodowych i rezerwatów w Polsce, długoletniego kierownika tzw. krakowskiej szkoły geobotanicznej – jednej z najważniejszych w środkowej Europie botanicznych szkół naukowych obejmujących zagadnienia florystyki, systematyki, geografii roślin, paleobotaniki, ochrony przyrody i historii nauki, autora ok. 600 publikacji (ok. 100 naukowych), w tym m.in. *Elementy górski we florze niżu polskiego* (1929), *The Significance of Isopollen lines...* (1935) (w której wprowadził do nauki pojęcie izopoli), *Flora dryasowa w Krościenku nad Dunajcem* (1950), *Rośliny polskie* (wspólnie z B. Pawłowskim i S. Kulczyńskim, wyd. I – 1924), *Szata roślinna Polski* (red. 1959, 1972), *Zarys historii botaniki w Krakowie* (1965, tłum. ang. 1969), podręczników, m.in. *Ochrona przyrody i jej zasobów* (red., 1965, tłum. ang. 1973), *Zarys ogólnej geografii roślin* (1949, 1952, 1964 oraz tłum. na obce języki), *Zarys paleobotaniki* (wspólnie z M. Kostyniukiem, 1952, 1962), *Kwiaty i zwierzęta* (wspólnie z H. Wojtusiakową, 1969), a także wielu książek popularnych, m.in. *Epoka lodowa* (1946, 1950), *Taje-*

mnice kwiatów (1946, 1956), *Z teki przyrodnika* (1946, 1967).

• **20 rocznica śmierci Stanisława Batko (22 I 1904–3 VIII 1975)**, mikologa, dendrologa, ur. w Horodence, zm. w Farnham w Wielkiej Brytanii, absolwenta Politechniki Lwowskiej, asystenta Katedry Botaniki Leśnej tej uczelni; po drugiej wojnie światowej wyemigrował do Wielkiej Brytanii, gdzie pracował w różnych instytucjach naukowych, m.in. Forestry Commission Research Station w Londynie, autora prac z dziedziny mikologii i dendrologii.

• **20 rocznica śmierci Haliny Bielawskiej (29 V 1923–22 VII 1975)** – genetyka, ur., zm. w Warszawie, adiunkta Zakładu Genetyki i Hodowli Roślin PAN, autorki opracowań cytotaksonomicznych rodzaju *Campanula*.

• **20 rocznica śmierci Mikołaja Kostyniuka (19 XII 1908–6 X 1975)**, paleobotanika, ur. w Czerniowcach na Bukowinie, zm. w Warszawie, absolwenta Uniwersytetu Lwowskiego, profesora uniwersytetów we Wrocławiu i Warszawie, kierownika zakładów paleobotanicznych w tych uczelniach oraz Zakładu Paleontologii w Instytucie Geologii Podstawowej, specjalisty w dziedzinie badań drewn kopalnych, autora m.in. opracowania szczątków kopalnych drzew szpilkowych flory pliocenkiej z Krościenka (1950, 1955), monografii o pniach drzew szpilkowych w pokładach węgla brunatnego z Turowa (1967), a także podręcznika *Zarys paleobotaniki* (1952, 1962) opracowanego wspólnie z W. Szaferem.

Alicja ZEMANEK

SPRAWOZDANIA ZE SPOTKAŃ NAUKOWYCH SCIENTIFIC MEETING REPORTS

TRZECIA KONFERENCJA EUROPEJSKIEJ
FUNDACJI FITOPATOLOGICZNEJ „OŻYWIONE
CZYNNIKI ŚRODOWISKA W INTEGROWANEJ
OCHRONIE ROŚLIN PRZED CHOROBYMI”
(POZNAŃ, 5–9 WRZEŚNIA 1994)

3rd Conference of the European Foundation for
Plant Pathology „Environmental biotic factors in
integrated plant disease control”
(Poznań, Poland 5–9 September 1994)

Polskie Towarzystwo Fitopatologiczne (PTFit.)
jest członkiem-założycielem Europejskiej Fundacji
Fitopatologicznej (European Foundation for Plant

Pathology, EFPP), która powstała w 1990 roku w Wageningen (Holandia). Fundacja zrzesza 17 krajowych towarzystw fitopatologicznych liczących łącznie około 5 000 członków. Zgodnie ze Statutem, EFPP organizuje co dwa lata międzynarodową konferencję naukową w innym kraju członkowskim. Na 2 Konferencji EFPP w Strasburgu, w sierpniu 1992 roku [patrz: *Wiadomości Botaniczne* 38(1/2): 20–21, Rada EFPP wybrała propozycję Polskiego Towarzystwa Fitopatologicznego aby zorganizować 3 Konferencję EFPP w Poznaniu w 1994 roku. W związku z tym powołano na przewodniczącą Europejskiej Fundacji Fitopatologicznej prof. dr hab. Małgorzatę Mańkę (sekretarza Polskiego Towarzystwa Fitopatologicznego), a na przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego 3. Konferencji prof. dra hab. Zbigniewa Webera (skarbnika Polskiego Towarzystwa Fitopatologicznego).

Konferencja odbyła się w dniach od 5 do 9 września 1994 roku. Jej tematem były ożywione czynniki środowiska w integrowanej ochronie roślin przed chorobami. Obrady toczyły się w Ośrodku Nauki PAN przy ul. Wieniawskiego 17/19, w czterech sekcjach:

1. Ekologia niepatogenicznych biotycznych czynników w środowisku rośliny.
2. Wpływ warunków środowiska na biologiczną ochronę roślin przed chorobami.
3. Bioprodukty dla ochrony roślin – produkcja i zastosowanie.
4. Biotyczne czynniki indukujące odporność roślin na choroby.

Tematyka konferencji miała stanowić krok w kierunku wypracowania efektywniejszego niż dotychczas podejścia do zagadnień biologicznej ochrony roślin przed chorobami (z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony roślin), przy bardzo silnym podkreśleniu wpływu środowiska (zwłaszcza ożywionego). Podejście to kładło równocześnie nacisk na kształtowanie środowiska w sposób zapewniający jak najlepsze wykorzystanie jego naturalnych możliwości ochronnych, przy sprowadzeniu do minimum nakładów finansowych i chemizacji. W tej dziedzinie polska fitopatologia mogła przedstawić na Konferencji stosunkowo duży dorobek.

W Konferencji uczestniczyło 170 naukowców z 20 krajów europejskich (w tym 80 z Polski) i spoza Europy (USA, Indie), którzy wysłuchali 39 referatów i obejrzeli 110 posterów. Wśród zaproszonych referentów byli wybitni znawcy zagadnień biologicznej ochrony roślin przed chorobami: Claude Alabouvette, Helmut Bochow, Nykle Fokkema, David Hornby, Joseph Kuć, Karol Mańka, Milton Schroth, Leif Sundheim, Juhani Uotii, Connie Rosendahl, i in.

Wśród zagadnień, które poruszono na Konferencji, na pierwszy plan wysunęły się: rola grzybów glebowych i bakterii w biologicznej ochronie, produkcja i marketing biologicznych środków ochrony roślin, indukowana odporność roślin na choroby oraz możliwości uzyskania odpornych roślin transgenicznych.

Saprofityczne grzyby glebowe mogą być wykorzystywane w ochronie roślin przed patogenami glebowymi co najmniej dwojako. Izolaty, które wykazują silne właściwości antagonistyczne w stosunku do patogenów, są stosowane jako główny składnik biopreparatów, tzw. czynnik ochrony biologicznej (biological control agent, BCA). Istnieje też możliwość kształtowania w glebie (np. przez odpowiednie zabiegi uprawowe) zbiorowisk grzybów ograniczających wzrost patogenów i przez to mniej lub bardziej zabezpieczających rośliny przed chorobami.

Zaprezentowano nowe spojrzenie na bakterie używane do biologicznej ochrony – oprócz antagonistycznego działania na patogeny, powodują one też lepszy wzrost roślin i tym samym przyczyniają się do ich ochrony przed chorobami. Może to ułatwić procedurę rejestracji preparatów opartych na izolatach bakterii, które trudno zarejestrować jako biopreparaty do ochrony roślin, a łatwiej jako nawozy organiczne. Niektóre spośród bakterii, poza zdolnością ochraniać systemu korzeniowego roślin, mogą też indukować odporność na choroby wirusowe.

Z punktu widzenia firm produkujących pestycydy, opłacalność wprowadzania środków do biologicznej ochrony roślin na rynek jest niewielka. Istnieją jednak perspektywy na efekty i zyski w przyszłości, kiedy spodziewany jest bardziej zdecydowany społeczny nacisk na zmniejszenie chemizacji środowiska.

Indukowana odporność na choroby jest i może być wykorzystywana w praktycznej ochronie roślin, mimo niewyjaśnionego jeszcze do końca mechanizmu nabywania tej odporności. Indukcja odporności dokonuje się przez działanie na rośliny tzw. induktorami, którymi mogą być organizmy niepatogeniczne, słabe patogeny lub ich metabolity, a nawet czynniki abiotyczne. Spośród induktorów chemicznych wymieniany był parakwat, związek indukujący generowanie rodników tlenowych, który podobnie jak w przypadku stresu wodnego, indukuje odporność na patogeny, a także kwas salicylowy, arachidonowy, oraz jony wapnia. Wskaźnikami fizjologicznymi (markerami) immunizacji są procesy generowania rodników tlenowych, szybka synteza białek (najczęściej o aktywności enzymatycznej) lub związków fenolowych.

Szczególne znaczenie posiada odporność indukowana systematycznie, w której następuje szybka eks-

presja genów mechanizmu obronnego, obecnych nawet u roślin podatnych. Stąd też u roślin traktowanych induktorami (immunizowanych), a następnie zakaźnych patogenem, dochodzi do szybkiej akumulacji fitoaleksyn, bądź lignifikacji tkanek, oraz do powstania specyficznych białek (pathogenesis – related proteins, PR proteins).

Przedstawiciele amerykańskiej firmy Monsanto Co. (St. Louis, USA) zaprezentowali sposoby pozyskiwania zmodyfikowanych genetycznie roślin uprawnych, odpornych na wirusy, oraz ziemniaka odpornego na stonkę ziemniaczaną. Najefektywniejsza i dotąd najszerzej stosowana jest ekspresja w roślinach transgenicznym genu odpowiedzialnego za syntezę białka płaszczka wirusa. Sposób ten nie jest w pełni efektywny w przypadku wszystkich grup wirusów, dlatego prowadzone są prace nad nowymi technikami. Wśród nich brane są pod uwagę geny replikazy proteaz, a także mRNA antysensowny w stosunku do genu wirusowego i satelitarny RNA wirusa.

Immunizacja roślin może stanowić istotne praktyczne ograniczenie chemicznej ochrony lub uzupełnienie zastosowania roślin transgenicznych, jeżeli rośliny te, będąc genetycznie odporne na jedne patogeny (np. parę gatunków wirusów), mogą zostać dodatkowo uodpornione przez immunizację na inne patogeny (np. pewne gatunki grzybów).

W ostatnim dniu Konferencji odbyła się wycieczka do Turwi, gdzie pracownicy Zakładu Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN zaprezentowali uczestnikom problematykę badawczą realizowaną w tamtejszej Stacji Badawczej i pokazali pasy zadrzewieniowe – zarówno zakładane w XIX wieku przez gen. Dezyderygo Chłapowskiego, jak i nowsze – niektóre pochodzące nawet z nasadzeń z 1993 roku. Wycieczka zakończyła się zwiedzaniem Gniezna i Parku Etnograficznego w Lednogórze.

Przedstawione podczas Konferencji referaty zostaną opublikowane w pierwszej połowie 1995 roku w książce zatytułowanej *Environmental biotic factors in integrated plant disease control* (ok. 400 stron, wydawca i dystrybutor: Polskie Towarzystwo Fitopatologiczne).

Małgorzata MAŃKA, Monika KOZŁOWSKA

V LETNIA SZKOŁA GEOBOTANICZNA (Toruń, 12–17 września 1994)

5th Geobotanical Summer School,
(Toruń, Poland, 12–17 September 1994)

Po pięcioletniej przerwie odbyła się w Toruniu V Letnia Szkoła Geobotaniczna, połączona z 46 Semi-

narium Geobotanicznym PTB, tym razem pod hasłem „Metody numeryczne w badaniach struktury i funkcjonowania szaty roślinnej”. Organizacji podjął się zespół pracowników Zakładu Ekologii Roślin i Ochrony Przyrody oraz Zakładu Taksonomii i Geografii Roślin Uniwersytetu Mikołaja Kopernika pod przewodnictwem prof. dr hab. Jadwigi Wilkoń-Michalskiej. Wsparcia finansowego udzieliły różne jednostki organizacyjne UMK (Instytut Biologii i Ochrony Środowiska, Ogólnouczelniany Ośrodek Obliczeniowy, Pełnomocnik Rektora d/s Komputeryzacji, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Instytut Fizyki) oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Sprzęt komputerowy dostarczyły toruńskie firmy InfoGraf i InfoKomp.

Spotkanie zgromadziło – oprócz organizatorów i wykładowców – prawie 60 osób z 22 placówek naukowych i innych instytucji. Większą liczbę uczestników miała tylko I Letnia Szkoła w Wólce nad Bugiem.

Cykl wykładów w ramach V Szkoły zapoczątkował prof. dr hab. Janusz B. Faliński wystąpieniem pt. „Geobotanika u progu XXI wieku – nowe zadania, motywy i metody badań”. Za niezbędne warunki postępu w geobotanice autor uznał m.in. znajomość kanonu wiedzy o szacie roślinnej, dbałość o rozwój i trwałość instytucji i form zabezpieczania przyrody, aktualizację inwentaryzacji florystycznej i fitosocjologicznej, stacjonarne badania zjawisk i procesów, współpracę interdyscyplinarną i międzynarodową oraz otwartość na nowe poglądy w nauce. Apelowal równocześnie, aby w dobie rozwoju nowoczesnych technik i narzędzi badawczych (teledetekcja, telemetria, teletransmisja, komputeryzacja etc.), pozostawać wiernym własnym zainteresowaniom, przy zachowaniu stałego kontaktu z przyrodą w terenie.

Kolejni wykładowcy – prof. dr hab. Zbigniew Dzwonko (Współczesne metody numerycznego porządkowania i ich zastosowanie w badaniach nad roślinnością), prof. dr hab. Alexander Nagaev – Taszkient, Uzbekistan (Analiza danych i statystyka matematyczna), doc. dr hab. Andrzej Batko (Analiza kardynalna zbiorów obiektów wielowymiarowych), dr Mike Palmer – Oklahoma, USA (Program CANOCO – pakiet technik porządkowania i jego zastosowanie w ekologii), nakreślili podstawy teoretyczne i metodyczne komputerowej klasyfikacji, porządkowania i identyfikacji danych florystycznych i fitosocjologicznych. Na potrzebę opracowania jednolitego systemu gromadzenia danych fitosocjologicznych w Polsce wskazał prof. dr hab. Jan M. Matuszkiewicz. System bazy danych fitosocjologicznych TURBOVEG omó-

wił dr Marcin Szańkowski. Przyspieszony kurs algebry macierzy (niemal semestralny program w 4 godziny!) przeprowadził dr Jerzy Romański. Wszystkie wykłady gromadziły liczne audytorium, pomimo niekiedy trudności w nadążaniu za tokiem rozumowania wykładowców u części słuchaczy, początkujących w zgłębianiu tajników metod numerycznych.

W czasie trwających do późnych godzin wieczornych laboratoriów komputerowych, uczestnicy Szkoły – pod czujnym okiem specjalistów – uczyli się posługiwania podstawowym oprogramowaniem (DECORANA, TWINSPAN, NCLAS, CANOCO, CANODRAW, MVSP, TAXAL, TURBOVEG). Obróbce poddawano głównie materiały dotyczące roślinności solniskowej Kujaw, zgromadzone przez organizatorów, ale istniała również możliwość opracowania własnych danych, przywiezionych przez uczestników spotkania.

W trzecim dniu Szkoły (14 września) odbyła się kilkogodzinna wycieczka, mająca na celu zapoznanie z szatą roślinną okolic Torunia, jej osobliwościami, zagrożeniem i ochroną. Program wycieczki obejmował: (1) rezerwat leśny „Kępa Bazarowa” (w granicach miasta), utworzony dla ochrony rzadkich w Polsce, jak i w Europie, fitocenozy łągi wierzbowo-topolowej (*Salici-Populetum*) i łągi jesionowo-wiązowego (*Ficario-Ulmetum*); (2) teren budowy autostrady w rejonie Czerniewic (na pld. i wsch. od Torunia) – rozpoczęta inwestycja, nie konsultowana z botanikami toruńskimi, spowodowała już zniszczenie m.in. cennych fragmentów grądu *Tilio-Carpinetum corydaletosum* oraz w dalszym ciągu zagraża stanowiskom takich rzadkich roślin, jak *Potamogeton nodosus* (= *P. fluitans*), *Carex repens* (= *C. posnaniensis*), *Dactylorhiza incarnata*, *D. majalis*, *D. aschersoniana*, *Ophioglossum vulgatum*, *Juncus alpinus* i wielu innych; (3) rezerwat solniskowy „Ciechocinek”, gdzie w ostatnich latach na skutek przeprowadzania melioracji i ujęcia słonych ścieków w jeden kolektor, nastąpiło wysłodzenie gleby i znaczne zubożenie flory halofilnej; (4) Mątwy koło Inowrocławia – najlepiej wykształcone i najbogatsze zbiorowiska halofitów na Kujawach; można tu obserwować charakterystyczną zonację zbiorowisk słonolubnych.

W niezwykle bogatym programie Szkoły znalazło się także miejsce na sesję posterową. Zaprezentowano 12 plakatów, z czego aż 5 autorstwa gospodarzy, 3 geobotaników z Instytutu Botaniki UJ, po jednym z Uniwersytetu Warszawskiego, Śląskiego, Instytutu Badawczego Leśnictwa w Warszawie i Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy. Autorzy przedstawili wyniki badań nad zmiennością i dynamiką roślinności halofilnej, łąkowej i leśnej, uzyskane dzięki

zastosowaniu metod numerycznych, demonstrowanych w trakcie laboratoriów, jak również propozycje własnego oprogramowania.

Na zakończenie toruńskiego spotkania, w ramach 46 Seminarium Geobotanicznego PTB, wygłoszonych zostało kilka komunikatów, w których kontynuowano problematykę podjętą w czasie sesji posterowej. W dyskusji podsumowującej zwracano uwagę na konieczność (1) tworzenia „inteligentnych” programów, dających możliwość uzupełniania baz danych w zależności od potrzeb lub w miarę napływu nowych informacji (nawiązanie do bazy danych roślin naczyniowych Polski) oraz (2) opracowania kanonu oprogramowania, które należy lub warto stosować w badaniach nad strukturą i funkcjonowaniem szaty roślinnej.

Dziesięciolecie Letnich Szkół, organizowanych pod patronatem Sekcji Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej PTB, skłania do refleksji. W pięciu dotychczasowych spotkaniach (Wólka nad Bugiem 1984, Białowieża 1985, Krutyń koło Rucianego 1987, Słowiński Park Narodowy 1989 i Toruń 1994) wzięło udział łącznie ponad 200 osób. Dwudziestu kilku wykładowców podzieliło się z uczestnikami spotkań swoją wiedzą i doświadczeniem oraz czuwało nad sprawnym przebiegiem prac terenowych i kameralnych. Wszyscy oni zostali uhonorowani spacyjalnym toastem w czasie spotkania towarzyskiego, które należy już do tradycji Szkoły. Zmieniała się z czasem formuła zajęć i metody opracowywania wyników. Jedno pozostało niezmiennie – atmosfera Szkoły: sprawna organizacja, zainteresowanie i zapał uczestników, wzajemna życzliwość, doskonały humor. Tak jak przed laty, zanikają bariery między badaczami różnych generacji, rodzą się naukowe przyjaźnie, które owocują wymianą doświadczeń, literatury, a po ostatnim spotkaniu – zapewne także oprogramowania. Jako uczestniczka wszystkich spotkań ponawiam swój apel: „Weterani Letnich Szkół Geobotanicznych – łączcie się!”

Bożenna CZARNECKA

**CZWARTE EUROPEJSKA KONFERENCJA
PALEOBOTANICZNO-PALINOLOGICZNA
(HEERLEN/KERKRADE, HOLANDIA,
19-23 WRZEŚNIA 1994)**

**4th European Palaeobotanical-Palynological
Conference (Heerlen/Kerkrade,
The Netherlands, 19-23 September 1994)**

Czwarta Europejska Konferencja paleobotaniczno-palinologiczna była poświęcona pamięci Profesora

W. J. Jongmansa, holenderskiego paleobotanika, wybitnego badacza flor karbońskich wielu rejonów świata. Organizatorem konferencji była Holenderska Służba Geologiczna funkcję sekretarza generalnego sprawował dr G. F.W. Hergreen z Haarlem.

W konferencji wzięło udział ok. 150 paleobotaników i palinologów, głównie z Europy, oraz pojedyncze osoby z Ameryki Północnej, Azji i Afryki. Polskę reprezentowały 4 osoby z Warszawy, 1 z Wrocławia i 4 z Krakowa, sponsorem udziału Polaków była holenderska firma ENERCO bv.

Siedzibą konferencji było zabytkowe opactwo w Rolduc koło Kerkrade, w Limburgii na południu Holandii. Część zabytkowej budowli, po zmodernizowaniu, pełni obecnie funkcję centrum kongresowego.

Sesja referatowa trwała dwa i pół dnia, wygłoszono na niej ok. 65 krótkich, 20 minutowych referatów oraz 3 dłuższe, z których szczególnie interesujący był odczyt T. N. Taylora poświęcony biologii, paleoekologii oraz zagadnieniom paleoklimatologii permskich i triasowych flor Antarktydy. Pozostałe referaty wygłoszono w następujących grupach tematycznych: Paleoklimatologia i nowe metody badawcze (5 referatów), paleobotanika i palinologia paleozoiku (13 referatów), paleobotanika i palinologia mezozoiku (20 referatów), paleobotanika i palinologia kenozoiku (21 referatów) oraz referaty różne (6). Szczególnie interesujące były wystąpienia J. McElwain (Wielka Brytania) o znaczeniu indeksu szparkowego roślin dewońskich i karbońskich przy ocenie zawartości CO₂ w paleozoicznej atmosferze oraz L. Hably (Budapeszt) i Z. Kvačka (Praga) o kopalnej florze pliocenijskiej z alginitów w miejscowości Gerce na Węgrzech. Grupa polska przygotowała na sesję referat o palinologicznej bazie danych dla polskiego neogenu (L. Stuchlik – Kraków, M. Ziemińska-Tworzydło – Warszawa), oraz o badaniach Raciborskiego na temat flor jurajskich z okolic Krakowa (M. Reymanówna – Kraków) oraz 3 postery.

Po zakończeniu sesji referatowej odbyły się wycieczki terenowe. Były przewidziane 3 trasy, z których pierwsza prowadziła na stanowiska paleozoicznych flor Belgii i Niemiec, druga na formacje górnej kredy (kampan-mastricht) na pograniczu Holandii, Belgii i Niemiec, a trzecia na odsłonięcia miocenu i pliocenu w kopalni węgla brunatnego Hambach oraz górnego pliocenu i granicy pliocen-pleistocen w odkrywkach koło Reuver i Tegelen. Szczególnie interesujące było stanowisko koło Tegelen, które dostarczyło dużej ilości wspaniale zachowanych owoców i nasion takich ciepłolubnych roślin jak *Pterocarya*, *Vitis*, *Eucommia*.

Ze stanowisk miocenu, pliocenu i granicy pliocen/pleistocen zebrano okazy flor kopalnych (odciski liści, szczątki karpologiczne) do Muzeum Paleobotanicznego Instytutu Botaniki im W. Szafera PAN w Krakowie.

Dodatkową atrakcją było zwiedzanie Maastricht, stolicy Limburgii, z pięknym, starym, zabytkowym centrum oraz nowoczesną siedzibą parlamentu.

Życzeniem uczestników konferencji było, aby następna, piąta konferencja w 1998 roku miała miejsce w Polsce.

Grzegorz WOROBIEC

X ZJAZD LICHENOLOGÓW W KAZIMIERZU DOLNYM NAD WISŁĄ (20–23 WRZEŚNIA 1994)

10th Meeting of the Polish Lichenological Society
(Kazimierz Dolny, Poland, 20–23 September 1994)

W dniach 20–23 września 1994 r odbył się X Zjazd Lichenologów Polskich. Gospodarzami byli prof. dr hab. Jan Bystrek i dr Hanna Wójciak z Zakładu Systematyki Roślin UMCS w Lublinie, którzy gościli nas w domu wczasowym UMCS w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą, miłym, przytulnym, stojącym w lesie na Albrechtówce. Wszystkie ośrodki lichenologiczne w Polsce były licznie reprezentowane; przyjechali zarówno doświadczeni porościarze jak i "porościerska szkółka".

"Osobnik, gatunek i populacja u porostów" – był to główny temat spotkania, któremu poświęcono osiem referatów w sesji kameralnej. Jeden z bardziej interesujących, przedstawiający informacje z literatury o osobniku, gatunku i populacji wygłosiła mgr Katarzyna Kolanko. Dr hab. Ewa Bylińska wraz z mgr Marią Kossowską przedstawiły wstępne wyniki badań nad ekologią wybranych populacji *Lasalia pustulata*. Prof. Józef Kiszka podał nowe wiadomości na temat występowania *Physcia opuntiiella* na terenie Polski. Wszystkie referaty, jak i główny temat, prowokowały gorące dyskusje toczone na sali obrad, a także w kularach. Poza tym poznaliśmy historię Kazimierskiego Parku Krajobrazowego opowiedzianą przez pracownika tegoż parku. Prof. Stanisław Cieśliński wygłosił nostalgiczny referat, będący sprawozdaniem z pierwszego zjazdu lichenologów, który odbył się w Kielcach. Było to równocześnie podsumowanie 10-letniej wspólnej pracy wszystkich porościanarzy. Profesor poświęcił też kilka ciepłych słów nestorowi polskich lichenologów – prof. dr hab. Józefowi Motyce; przypomniał ogrom pracy profesora oraz jego osiągnięcia. Natomiast dr Ludwik Lipnicki i jego

współpracownik mgr Piotr Gruszyński przedstawił wstępne wyniki badań flory porostów Międzyrzeckiego Rejonu Umocnień. Ponadto dr Lipnicki podzielił się z nami swoimi wrażeniami z pobytu na wschodnim wybrzeżu Dani.

Spotkanie obfitowało także w wycieczki. Zwiedziliśmy przepiękny Kazimierz oraz Muzeum Przyrodnicze, gdzie podziwialiśmy imponującą wystawę porostów, autorstwa dr Hanny Wójciak i pracowników muzeum. Gratulujemy pomysłowi i wykonaniu – oba godne naśladownictwa. Złożyliśmy kwiaty na grobach prof. Motyki i prof. Rydzaka. Wybraliśmy się też na wycieczkę do Kazimierskiego Parku Krajobrazowego. W fantastycznym rezerwacie „Dobre” penetrowaliśmy białe skały węglanowe w poszukiwaniu *Fulgensia bracteata* i *Petractis clausa*. Rozpraszaly nas piękne widoki i gęste, cierniste krzewy oraz siąpiący od czasu do czasu deszcz. Na terenie drugiego rezerwatu „Szarpa Dobrska” potwierdziliśmy występowanie rzadkich w skali Wyżyny Lubelskiej i całego kraju ciepłolubnych muraw o charakterze stepów ostnicowych.

Organizatorzy Zjazdu umożliwili nam też zwiedzenie Poleskiego Parku Narodowego. Jego pracownik oprowadził nas po tamtejszym muzeum i po najciekawszych zakątkach parku. Wspaniała wycieczka zakończyła się jeszcze wspanialszym ogniskiem i pieczeniem kiełbasek. Były też śpiewy przy gitarze. I tak, przy wspólnej pracy i zabawie, minęły nam jak oka mgnienie dni w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą.

W imieniu wszystkich uczestników Zjazdu chciałabym podziękować prof. Janowi Bystrkowi i dr Hannie Wójciak za wspaniałą organizację, gościnność i stworzenie miłej, rodzinnej atmosfery spotkania. Dziękujemy też za wszystkie niespodzianki, jak np. wykwintny obiad w pobliskim ministerialnym domuczasowym, czy łyk wody mineralnej o nazwie „Miłość” w Nałęczowie. Mimo niesprzyjającej pogody spędziliśmy niezapomniane chwile.

Beata SĄGIN

**I OGÓLNOPOLSKIE SPOTKANIE NAUKOWE
„TAKSONOMIA, KARIOLOGIA
I ROZMIESZCZENIE TRAW W POLSCE”
(KRAKÓW, 15 LISTOPADA 1994)**

**1st Scientific Meeting „Taxonomy, karyology and
distribution of grasses in Poland”
(Cracow, Poland, 15 November 1994)**

Spotkanie zostało zorganizowane przez Pracownię Zmienności Zakładu Systematyki Roślin Naczy-

niowych Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie. Uczestnicy Spotkania, w liczbie 26 osób, reprezentowali 10 ośrodków naukowych z Siedlec, Poznania, Krakowa, Łodzi, Olsztyna, Wrocławia i Katowic.

Główne cele jakie postawili sobie organizatorzy, to:

- poznanie osób i ośrodków, które zajmują się tą problematyką,
- zebranie możliwie największej liczby informacji o badaniach przeprowadzonych dotychczas, prowadzonych na bieżąco i planowanych w przyszłości,
- określenie zagadnień wymagających pilnego rozwiązania w zakresie taksonomii, kariologii i rozmieszczenia traw.

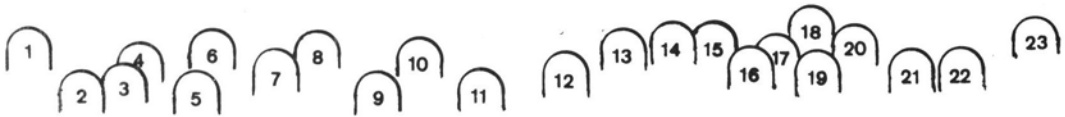
Organizatorzy poddali również pod rozwagę uczestników Spotkania możliwość sporządzenia atlasu kariologicznego i atlasu rozmieszczenia traw w Polsce oraz rzucili myśl zintegrowania wymienionych powyżej działań, poprzez utworzenie organizacji badawczej, zajmujących się tytułowymi zagadnieniami Spotkania.

Podczas całoniedziwnych obrad wygłoszono 10 referatów i przedstawiono 11 posterów, w których zaprezentowano bogaty wachlarz zagadnień z systematyki klasycznej, chemotaksonomii, filogenezy, chorologii, ekologii, fitosocjologii, cytologii i genetyki, jakie były badane w rodzajach *Lolium*, *Avena*, *Anthoxanthum*, *Trisetum*, *Triticum*, *Secale*, *Hordeum*, *Bromus*, *Dactylis*, *Setaria*, *Hierochloë*, *Puccinellia*, *Eragrostis*, *Festuca*, *Koeleria*, *Glyceria* i *Grappheporum*. Dzięki temu można było sobie uzmysłowić, jak niezgłębione pokłady problemów czekają w dalszym ciągu na eksplorację przez wytrwałych badaczy tej grupy roślin.

Trawy, niezmiennie intrygujące swym wyglądem i sposobem życia, to wciąż organizmy, o których pochodzeniu, czasie i miejscu powstania czy ewolucji, niewiele jeszcze wiadomo. Toteż cenne jest każde działanie, dające szansę zbliżenia nas do rozwiązania tych zagadek.

Zdaniem uczestników krakowskiego Spotkania, został uczyniony kolejny krok ku lepszemu poznaniu stanu badań nad tą grupą roślin w naszym kraju. Konferencje poświęcone tej problematyce, dające możliwość wymiany doświadczeń, uznano za pożyteczne i warte kontynuowania. Ustalono, że następne Spotkanie odbędzie się za dwa lata, czyli w 1996 r., a referaty i streszczenia posterów z I Spotkania zostaną opublikowane we *Fragmenta Floristica et Geobotanica*.

Przez cały czas trwania obrad czynne były dwie wystawy: wszystkich wydawnictw Instytutu Botaniki

Fot. 1. Uczestnicy I Ogólnopolskiego Spotkania Naukowego „Taksonomia, kariologia i rozmieszczenie traw w Polsce” (Kraków, 15. listopada 1994): 1 – prof. Karol Latowski (UAM Poznań), 2 – dr hab. Helena Trzczińska-Tacikowa (IB UJ Kraków), 3 – mgr Aleksandra Machnik (AWF Poznań), 4 – mgr Aneta Czarna (UAM Poznań), 5 – mgr Marlena Lembicz (AWF Poznań), 6 – prof. Tadeusz Korniak (ART Olsztyn), 7 – mgr Elżbieta Stuczyńska (AR Poznań), 8 – dr Marek Stuczyński (IGRoślin PAN Poznań), 9 – doc. Marta Mizianty (IB PAN Kraków), 10 – dr Romuald Kosina (UW Wrocław), 11 – dr Eugenia U. Zajac (IB UJ Kraków), 12 – prof. Krzysztof Rostański (UŚ Katowice), 13 – dr Barbara Naganowska (IGRoślin PAN Poznań), 14 – prof. Waldemar Żukowski (UAM Poznań), 15 – dr Julian Chmiel (UAM Poznań), 16 – dr Janusz Hereźniak (UŁ Łódź), 17 – dr Bogdan Jackowiak (UAM Poznań), 18 – doc. Ludwik Frey (IB PAN Kraków), 19 – dr hab. Janina Jakubowska-Gabara (UŁ Łódź), 20 – dr Adam Rostański (UŚ Katowice) 21 – mgr Elżbieta Celińska (WSR-P Siedlce), 22 – mgr Teresa Nowak (UŚ Katowice), 23 – prof. Zygmunt Głowacki (WSR-P Siedlce), 24 – prof. Eugeniusz Ćwikliński (WSR-P Siedlce).

PAN w Krakowie oraz prac poświęconych trawom opublikowanych przez uczestników Spotkania, obciążając się sporym zainteresowaniem.

Ludwik FREY, Marta MIZIANTY

VI KONFERENCJA „BIOLOGICZNA OCHRONA ROŚLIN PRZED PATOGENAMI” (SKIERNIEWICE, 20–21 KWIEŹNIA 1995)

6th Conference „Biological protection of plants”,
(Skierniewice, Poland, 20–21 April 1995)

W minionym ćwierćwieczu prowadzone były intensywne badania nad wykorzystaniem biotycznych i abiotycznych czynników środowiska w biologicznej ochronie roślin przed patogenami.

W 1991 roku ukazało się ponad 4500 prac naukowych dotyczących biologicznego zwalczania patogenów. W pracach tych uczestniczą polscy naukowcy. Sekcja „Biologiczne zwalczanie chorób roślin” Pol-

skiego Towarzystwa Fitopatologicznego zorganizowała już 6 konferencji poświęconych tej tematyce. W tegorocznym spotkaniu, zorganizowanym 20–21 kwietnia w Instytucie Sadownictwa i Kwaciarnictwa w Skierniewicach uczestniczyło 52 pracowników naukowych, w tym 4 gości zagranicznych, którzy wygłosili 17 referatów oraz przedstawili wyniki swoich badań na 12 plakatach. Prezentowana tematyka była bardzo obszerna i dotyczyła między innymi:

- wykorzystania bakterii, w tym *Bacillus subtilis*, *Pseudomonas fluorescens* i *Trichoderma* sp. w ochronie roślin;
- roli wyciągów z kompostów (wermikompost, pozostałości poborwaniarne) i niektórych roślin w biologicznej ochronie roślin;
- znaczeniu zbiorowisk grzybów saprofitycznych w ochronie roślin przed patogenami odglebowymi i nicieniami;
- wpływu czynników środowiska i roślin w płodoczmianie na przeżywalność grzybów i naturalną oporność gleb na patogeny odglebowe;

– oddziaływania wapnia, żelaza i cynku na *Phytophthora cryptogea* i formy spec. *Fusarium oxysporum*;

Dane przedstawione na konferencji zostaną opublikowane (w języku angielskim) w materiałach konferencji.

Kolejna VII Konferencja planowana jest w kwietniu 1996 roku.

Leszek B. ORLIKOWSKI

BOTANIKA ZA GRANICĄ BOTANY ABROAD

MIĘDZYNARODOWE TOWARZYSTWO EKOLOGICZNE – INTECOL

International Association For Ecology – INTECOL

Powstałe w roku 1967 INTECOL jest międzynarodowym, pozarządowym stowarzyszeniem grupującym osoby fizyczne oraz organizacje i instytucje zajmujące się zawodowo ekologią. Przynależność INTECOL-u do Międzynarodowej Unii Nauk Biologicznych, która z kolei jest afiliowana przy Międzynarodowej Radzie Towarzystw Naukowych, stawia to stowarzyszenie w gronie najpoważniejszych reprezentacji naukowych w skali światowej. Asocjacja zrzesza obecnie około 1000 członków fizycznych oraz 32 lokalne (narodowe) towarzystwa ekologiczne oraz 7 innych organizacji o podobnym profilu. Działalność asocjacji koncentruje się głównie na popieraniu rozwoju wszystkich kierunków badań ekologicznych. Szczególnie miejsce w pracach INTECOL-u zajmuje koordynacja przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym, tworzenie warunków dla szerokiej wymiany naukowej oraz patronowanie projektom badawczym o charakterze ponadregionalnym. Głównym forum realizacji tych zadań jest organizowany co cztery lata Międzynarodowy Kongres Ekologiczny (International Congress of Ecology). Przedostatni, piąty z kolei, odbywał się w Japonii w roku 1990 i zgromadził blisko 2000 uczestników z 70 krajów. Ostatni miał miejsce w Manchesterze (Wielka Brytania). Szerokim forum wymiany myśli są wydawane przez INTECOL czasopisma *Intecol Newsletter* oraz *Ecology International*.

Zbigniew MIREK

Z ŻYCIA PTB POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

POLSKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE W 1994 ROKU

Polish Botanical Society in 1994

I. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

1. Zebrania plenarne Towarzystwa

Walne zebranie delegatów zorganizowane w Kielcach 17 czerwca poświęcone było głównie sprawom organizacyjnym związanym z jubileuszowym Zjazdem PTB w Krakowie i zgromadziło 67 uczestników z całego kraju. Uchwalili oni nowy statut Towarzystwa oraz Regulamin Medalu im. B. Hryniewieckiego.

Natomiast uczestnicy zebrania plenarnego ZG PTB, które odbyło się 12 grudnia w Warszawie, powołali nową sekcję PTB – Sekcję Roślinnych Kultur Tkankowych, zatwierdzili skład Kapituły Medalu im. B. Hryniewieckiego oraz wniosek Zarządu Głównego o nadanie godności członka honorowego kilku botanikom. Prezes Towarzystwa poinformował także zebranych o powstaniu nowego czasopisma *Erica* – rocznika wydawanego przez grupę „Rośliny Wrzosowate”, działającą w ramach Sekcji Dendrologicznej PTB.

2. Zebrania Komisji i Sekcji – Sekcje:

2.1. Ogólnopolskie Seminarium Sekcji Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin na temat „Embriogeneza *in vitro*”, 5.11.1994., Uniwersytet Warszawski, 42 uczestników, 2 wykłady i 6 innych wystąpień; ponadto sprawy organizacyjne, m.in. wybór sekretarza Sekcji. Sekcja prowadzi także niezależną działalność (zebrania referatowe i inne formy działalności) w oddziałach: lubelskim, krakowskim, toruńskim, poznańskim, warszawskim.

2.2. Jubileuszowy Zjazd Członków Sekcji Dendrologicznej, 8–9.06.1994, Lublin, Uniwersytet Lubelski, 80 uczestników, w tym 5 gości zagranicznych, 20 referatów i doniesień

2.3. X Spotkanie Lichenologów Polskich zorganizowane w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą przez członków Sekcji Lichenologicznej w dniach 20–23.09.1994, uczestniczyły 24 osoby, wygłoszono 5 referatów.

2.4. Sesja Naukowa Sekcji Paleobotanicznej, 18.03.1994, Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, uczestniczyły 44 osoby z całego kraju. Było to jednocześnie spotkanie, na którym dokonano wyborów nowego Zarządu Sekcji (E. Zastawniak – przew., A. Ko-